

Bruselj, 21. junij 2022
(OR. fr, en)

10505/22

AUDIO 58	DISINFO 57
HYBRID 65	EUAM UKRAINE 27
JAI 928	JAIEX 72
FREMP 139	POLGEN 92
CATS 43	JUSTCIV 91
ASIM 57	COHOM 65
PROCIV 87	DIGIT 125
AG 72	EJN 25
BY 5	EUROJUST 78
RELEX 856	COPEN 251
COEST 475	DATAPROTECT 199
CULT 66	CYBER 233
SOC 392	GENDER 116
VISA 111	

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o zaščiti in varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe Sveta, ki jih je Svet za splošne zadeve odobril na seji 21. junija 2022.

Sklepi Sveta o zaščiti in varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev

SVET EVROPSKE UNIJE

UGOTAVLJA NASLEDNJE:

1. Demokracija temelji na uveljavljanju pravice do svobode mnenja in izražanja ter svobode obveščanja, tako na spletu kot zunaj njega. To je jedro novinarskega poklica, ki mora biti podprto z okoljem, v katerem sta novinarjem in medijskim delavcem zagotovljeni zaščita in varnost.
2. Danes številnim novinarjem in drugim medijskim delavcem ni omogočeno svobodno in neodvisno delovanje povsod po svetu, kot bi jim moralo biti. V Evropi in drugod po svetu je vse več ovir za svobodo izražanja in svobodo obveščanja ter tudi napadov na novinarje in druge medijske delavce¹. Negotovost, s katero se soočajo, je še večja v oboroženih spopadih. Čeprav so vir nepristranskih informacij, ki so bistvene za ugotavljanje dejstev in razumevanje konflikta, so še posebej izpostavljeni in lahko tudi sami postanejo tarče, kot dokazuje trenutna ruska vojaška agresija proti Ukrajini².

¹ Globoka zaskrbljenost zaradi vse večjega števila novinarjev in medijskih delavcev, ki so jih v zadnjih letih ubili, mučili, aretirali, pridržali, nadlegovali in ustrahovali prav zaradi njihovega poklica, je izražena v Resoluciji Generalne skupščine ZN A/C.3/L.49/Rev1: *The safety of journalists and the issue of impunity* (Varnost novinarjev in vprašanje nekaznovanja): <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N21/329/42/PDF/N2132942.pdf?OpenElement>

² Kot je opisano na [platformi Sveta Evrope za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev](https://platformi.svetaevrope.europa.eu/en/pays/detail/11709594) (<https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594>). Glej tudi letno poročilo partnerskih organizacij platforme Sveta Evrope za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev za leto 2022: *Defending Press Freedom in Times of Tension and Conflict* (Varstvo svobode tiska v času napetosti in konfliktov) (<https://rm.coe.int/platform-protection-of-journalists-annual-report-2022/1680a64fe1>).

3. Novinarji in drugi medijski delavci se soočajo s številnimi grožnjami in stigmatizacijo, ustrahovanjem, nezakonitim nadzorom ter nasiljem v obliki telesne in duševne škode ali celo umorov, zlonamerne kazenskega pregona, neupravičenega gospodarskega pritiska in škodovanja njihovem ugledu. Nasilje poteka tudi na spletu v obliki žalitev, spodbujanja sovraštva, nadlegovanja in groženj s smrtjo.
4. Še zlasti zaskrbljujoč je položaj novinark³, ki so izpostavljene dodatnim tveganjem, tako po številu kot po vrsti. Takšno nasilje na podlagi spola se izvaja v številnih oblikah, vključno s spletnim nadlegovanjem, posilstvi in grožnjami s smrtjo ter spodbujanjem sovraštva. Take grožnje nesorazmerno prizadenejo tudi novinarje in novinarke, ki pripadajo manjšinam ali socialno marginaliziranim skupinam⁴.
5. Tudi gospodarski položaj novinarjev in drugih medijskih delavcev postaja vse bolj negotov. Zaradi finančne in gospodarske negotovosti številnih medijskih hiš, ki je nekatere že prisilila v zaprtje, postajajo medijski delavci še bolj ranljivi. Poleg tega lahko zahteve po učinkovitosti ali dobičkonosnosti, zlasti v primeru zasebnih medijev, včasih še poslabšajo pogoje in kakovost novinarskega dela. Digitalna preobrazba ter ekspanzija svetovnih akterjev in družbenih omrežij, ki tekmujejo z medijskimi hišami na trgu spletnega oglaševanja⁵, skupaj s posledicami pandemije⁶, med katero so medijske hiše utrpeli izgube prihodkov, ki so presegle zmanjšanje nacionalnih prihodkov, so privedle do poslabšanja gospodarske negotovosti novinarjev in drugih medijskih delavcev.

³ Glej npr. *Media Pluralism Monitor Report* (poročilo orodja za spremljanje pluralnosti medijev), 2021; Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA): *Violence against women: an EU-wide survey* (Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava), 2014; FRA, *Crime, safety and victims' rights* (Kazniva dejanja, varnost in pravice žrtev), 2021; letno poročilo partnerskih organizacij platforme Sveta Evrope za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev, 2021; UNESCO, *Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts* (Spletno nasilje nad novinarkami, svetovni popis pogostosti in posledic), 2020; UNESCO, *The Chilling global trends in online violence against women journalists* (Srhljivi svetovni trendi spletnega nasilja nad novinarkami), 2021; OVSE, *Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online* (Vodnik po virih glede varnosti novinark na spletu), 2020; poročilo OVSE, *Violence against women journalists and politicians: a growing crisis* (Nasilje nad novinarkami in političarkami: vedno bolj krizne razmere), 2021.

⁴ Mednarodni inštitut za tisk, *Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists* (Dobre prakse uredništev za soočanje s spletnim nasiljem nad novinarji).

⁵ Sklepi Sveta o varovanju svobodnega in pluralističnega sistema medijev, december 2020.

⁶ Roberta Carlini in Konrad Bleyer-Simon: *Media economy in the pandemic: a European perspective* (Medijsko gospodarstvo med pandemijo: evropska perspektiva); tehnično poročilo; Center za pluralnost in svobodo medijev, 2021/01.

6. Evropska komisija je predstavila predlog direktive o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti⁷, v katerem Evropskemu parlamentu in Svetu predlaga uvedbo postopkovnih jamstev proti takšnim tožbam, in priloženo priporočilo⁸, ki državam članicam zagotavlja smernice o takih zadevah.
7. Države članice in Evropska komisija so bile pozvane⁹ k izvajanju evropske strategije za ekosistem kulturnih in ustvarjalnih gospodarskih dejavnosti, da bi med drugim olajšali dostop do informacij o razpoložljivih finančnih sredstvih za medijske hiše z združitvijo vodnika za financiranje CultureEU in interaktivnega orodja za evidentiranje avdiovizualnih medijev in novičarskih medijev, da bi imeli strokovnjaki in podjetja na področju novičarskih medijev enoten večjezični digitalni portal, na katerem bi bile navedene različne možnosti financiranja, ki so jim na voljo.
8. Evropska komisija bo v letu 2022 še naprej podpirala mehanizem za hitro odzivanje na kršitve svobode tiska in medijev v okviru programa Ustvarjalna Evropa, ki med drugim omogoča podporo čezmejnemu sodelovanju medijev, vključno z neodvisnim in preiskovalnim novinarstvom, v obliki nepovratnih sredstev za novinarska partnerstva¹⁰.

⁷ 8529/22 – COM(2022) 177 final.

⁸ C(2022) 2428 final.

⁹ Sklepi Sveta o oblikovanju evropske strategije za ekosistem kulturnih in ustvarjalnih gospodarskih dejavnosti z dne 4. aprila 2022 (2022/C 160/06).

¹⁰ Letni delovni program za leto 2022 za izvajanje programa Ustvarjalna Evropa, <https://culture.ec.europa.eu/document/2022-annual-work-programme-creative-europe-programme>

POZDRAVLJA NASLEDNJE:

9. Evropska komisija je 16. septembra 2021 sprejela Priporočilo o zagotavljanju zaščite, varnosti in opolnomočenja novinarjev in drugih medijskih delavcev v Evropski uniji, ki predstavlja pomembne smernice za države članice. Evropska komisija je napovedala, da namerava objaviti študijo, med drugim o kazalnikih, ki se uporabljajo za spremljanje izvajanja njenega priporočila, s katerimi bi lahko obravnavali varnost na spletu ter zlasti podporo novinarkam in pripadnikom manjšin.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

10. v okviru obstoječega evropskega foruma za novičarske medije spodbuja redno organiziranje razprav in izmenjav najboljših praks o zaščiti in varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev ter tako olajša dialog z deležniki o pomembnem dogajanju;
11. še naprej ocenjuje obstoječe pilotne projekte in pripravljalne ukrepe za podporo svobodi in pluralnosti medijev, da bi se bolj razširili in obstali na dolgi rok;
12. okrepi financiranje neodvisnega in preiskovalnega novinarstva¹¹, ki bistveno prispeva k javnemu in demokratičnemu življenju, pri čemer naj se med drugim opira na pobudo NEWS¹² in na primer na program InvestEU;
13. upošteva spletno varnost in svobodo govora za novinarje in druge medijske delavce v vseh ustreznih pobudah, ki izhajajo iz digitalne strategije EU.

¹¹ Novinarstvo temelji na etičnih načelih, kot so verodostojnost, ustrezna sredstva za preverjanje in dokazovanje ter nepristranskost pri predstavitvi, opisu in naraciji, kot je poudarjeno v Resoluciji parlamentarne skupščine Sveta Evrope 1003 (1993) o etiki novinarstva in Resoluciji 2066 (2015) o odgovornosti in etiki medijev v spreminjajočem se medijskem okolju ter v Priporočilu Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec(2022)4 državam članicam o spodbujanju ugodnega okolja za kakovostno novinarstvo v digitalni dobi.

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>

DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO POZIVA, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI:

14. Spodbujajo vseživljenjsko učenje¹³ o zaščiti novinarjev in medijskih delavcev za vse zadevne deležnike, kot so vodje informativnih uredništev, organi kazenskega pregona, sodniki in drugi organi, vključeni v digitalno varnost.
15. Spodbujajo razvoj pobud za medijsko in informacijsko pismenost, namenjenih ozaveščanju o varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev¹⁴.
16. Spodbujajo spletno varnost in digitalno opolnomočenje novinarjev in drugih medijskih delavcev, zlasti novinarj, pripadnikov manjšin ali socialno marginaliziranih skupin, na primer s spodbujanjem vzpostavitve namenskih strokovnih skupin, ki bi lahko zbirale informacije in izmenjevale dobre prakse o tem, kako obravnavati spletne napade in grožnje, in ki bi lahko združile predstavnike medijev in regulatorje na ravni EU ali držav članic, uradnike organov kazenskega pregona in uradnike za kibernetično varnost.
17. Spodbujajo tesnejše sodelovanje med spletnimi platformami in organizacijami civilne družbe, ki imajo posebno strokovno znanje v zvezi z bojem proti usklajenim spletnim napadom, grožnjam, nadlegovanju, spletnemu nadzoru ali spodbujanju sovraštva do novinarjev in drugih medijskih delavcev, da bi bolje razumeli te grožnje, se nanje bolje odzvali in ustrezno prilagodili prakse platform. To bi lahko na primer dosegli z rednimi dialogi, v katere bi bili lahko vključeni javni organi.

¹³ Kot je opredeljeno v točki 1 člena 2 Uredbe (EU) 2021/817 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa Erasmus+, programa Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013 (UL L 189, 28.5.2021, str. 1).

¹⁴ Glej Priporočilo Sveta Evrope CM/Rec(2016)4 o zaščiti novinarstva ter varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev.

18. Podpirajo izvajanje projektov in pobud za zaščito novinark in pripadnikov manjšin, zlasti tistih, ki omogočajo izboljšanje preglednosti in obveščanja o napadih nanje in diskriminaciji proti njim, ter projektov in pobud, ki spodbujajo enakost in vključevanje v medijski industriji in uredništvih, pa tudi pobud za ozaveščanje o preprečevanju nasilja in nadlegovanja novinarjev in drugih medijskih delavcev ter boju proti njima.
19. Še naprej izboljšujejo, zlasti z raziskavami, poznavanje morebitnih tveganj za medijske delavce in najboljše prakse, ki lahko pomagajo, zlasti kar zadeva njihovo zaščito in varnost na območjih oboroženih spopadov.
20. Podpirajo pobude in mehanizme za izboljšanje gospodarske in finančne vzdržnosti medijskih hiš, vključno s tistimi, ki izhajajo iz prenosa sorodnih pravic, uvedenih za medijske hiše v Direktivi (EU) 2019/790¹⁵, in tistimi, katerih cilj je izboljšati zaposlovanje novinarjev in drugih medijskih delavcev, ter izvedejo študije o njihovih delovnih pogojih v skladu s priporočilom Sveta z dne 8. novembra 2019.
21. Spodbujajo pobude in mehanizme, ki podpirajo mlade in nove udeležence na trgu dela novinarjev in medijskih delavcev, pa tudi samostojne novinarje in medijske delavce ter tiste, ki delajo pri lokalnih in regionalnih medijih, s čimer se krepi njihova svoboda obveščanja.

¹⁵ Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92–125).

22. Podpirajo pobude in mehanizme, ki spodbujajo izmenjavo in krepitev najboljših poklicnih praks, zlasti z ozaveščanjem študentov novinarstva in medijev o tveganjih, s katerimi bi se lahko srečali na svoji prihodnji poklicni poti, in najboljših načinov za njihovo obvladovanje, ter spodbujajo večjo udeležbo pri pomembnih evropskih izkušnjah med študijem, da bi lahko odkrivali različna okolja ter različne prakse na področju raziskav in objavljanja.
23. Spodbujajo sektor k pripravi pobud in kazalnikov za zanesljivost novic in medijskih hiš, kot je zaposlovanje novinarjev, preverjevalcev dejstev in drugih medijskih delavcev, da bi spodbudili platforme in oglaševalce, naj pokažejo odgovornost za sodelovanje pri razpoložljivosti zanesljivih informacij in različnih pogledov.
24. Se zavežejo zaščititi novinarjev in drugih medijskih delavcev po svetu v ustreznih večstranskih forumih, dvostranskih odnosih, na nacionalni ravni in pri mednarodnih pobudah za zaščito novinarjev in svobodo obveščanja, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti zaščiti in varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev, ki delajo na konfliktnih območjih ali prihajajo z njih.
25. Podpirajo novinarje in druge medijske delavce, ki si prizadevajo za neodvisno in nepristransko poročanje o oboroženih spopadih, zlasti o potekajoči ruski vojaški agresiji na Ukrajino, ter spodbujajo pobude, ki promovirajo njihovo delo in njegovo razširjanje, na primer posebne rubrike v medijskih storitvah, zlasti v ukrajinskem jeziku.

26. Podpirajo neodvisne in izgnane novinarje in medijske delavce, zlasti iz držav, kot so Ukrajina, Belorusija in Ruska federacija, ob upoštevanju njihovih individualnih razmer in vzrokov za izgnanstvo. Ta podpora bi lahko po potrebi pomenila poklicno, finančno, socialno, upravno ali pravno pomoč, tudi iz zasebnega sektorja, namenjena pa bi bila ustvarjanju varnih delovnih razmer in pomoči pri ponovnem začetku njihove poklicne dejavnosti, na primer z rezidencami ali pobudami, ki bi olajšale opredelitev zaposlitvenih možnosti.
27. Izmenjujejo izkušnje držav članic v zvezi s tem, kako najbolje sprejeti novinarje in druge medijske delavce s konfliktnih območij.
28. Izmenjujejo najboljše prakse in se seznaniijo z izvajanjem teh sklepov do leta 2025.

Pogodbe EU

- Pogodba o Evropski uniji, zlasti člen 2 Pogodbe: „Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“
- Listina EU o temeljnih pravicah, zlasti člen 11 Listine: „Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.“

Dokumenti Sveta

- Sklepi Sveta o varovanju svobodnega in pluralističnega sistema medijev (2020/C 422/08)
- Sklepi Sveta o oblikovanju evropske strategije za ekosistem kulturnih in ustvarjalnih gospodarskih dejavnosti z dne 4. aprila 2022
- Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite (2019/C 387/01)

Dokumenti Komisije

- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu za evropsko demokracijo, COM(2020) 790 final.

- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropski mediji v digitalnem desetletju: akcijski načrt za podporo okrevanju in preoblikovanju, COM(2020) 784 final.
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, COM/2021/700 final.
- Priporočilo Komisije (EU) 2021/1534 z dne 16. septembra 2021 o zagotavljanju zaščite, varnosti in opolnomočenja novinarjev in drugih medijskih delavcev v Evropski uniji

Dokumenti Sveta Evrope

- Priporočilo CM/Rec(2016)4 o zaščiti novinarstva ter varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev
- Resolucija o varnosti novinarjev (2021)
- Priporočilo CM/Rec(2022)4 Odbora ministrov državam članicam o spodbujanju ugodnega okolja za kakovostno novinarstvo v digitalni dobi

Dokumenti Združenih narodov

- Resolucija Varnostnega sveta 2222 (2015) o zaščiti novinarjev in vprašanju nekaznovanja
- Resolucija Generalne skupščine ZN A/C.3/76/L.9/Rev1 z naslovom Varnost novinarjev in vprašanje nekaznovanja
- Poročilo za leto 2021 z naslovom Nasilje nad novinarkami in političarkami: vedno bolj krizne razmere